

ZBIGNIEW JASIEWICZ

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej

ORCID [0000-0003-4734-1470](https://orcid.org/0000-0003-4734-1470)

IRENA KABAT

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej

ORCID [0000-0002-6059-0263](https://orcid.org/0000-0002-6059-0263)

PROBLEMATYKA ZIEM ZACHODNICH I PÓŁNOCNYCH W PRACACH KATEDRY ETNOGRAFII / INSTYTUTU ETNOLOGII I ANTROPOLOGII KULTUROWEJ UNIwersYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU¹

Opracowanie zawiera bibliografię pracowników Katedry Etnografii / Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM² dotyczącą polskich Ziem Zachodnich i Północnych³ oraz wykaz obronionych w niej rozpraw doktorskich i magisterskich o te same tematyce, przechowywanych w Bibliotece Wydziału Historycznego UAM. Natomiast w archiwum Instytutu znajdują się notatki i fotografie z niektórych badań terenowych na Ziemiach Zachodnich, w tym

¹ Praca powstała w ramach Programu Badawczego Sieci Ziem Zachodnich i Północnych realizowanego przez Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu.

² Katedra Etnografii UAM przekształcona została w roku 1982 w Instytut Etnologii UAM, a w roku 1992 w Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM. Zmiany te związane były z powrotem do nazwy dyscypliny „etnologia”, uznanej w okresie PRL, wzorem nauki radzieckiej, za niewłaściwą ideologicznie, zbliżeniem do nauki zachodniej oraz rozwojem instytucji. Bez względu na dokonujące się zmiany nazwy dyscypliny i jej przedstawicieli będziemy określali mianem etnologii i etnologów.

³ Stosujemy określenie Ziemie Zachodnie i Północne, pisane z dużej litery (w skrócie Ziemie Zachodnie), ponieważ tylko w tej formie, obok terminu Ziemie Odzyskane, nadmiernie jednakże zideologizowanego i nieprawdziwego, oznaczają ziemie przyłączone do państwa polskiego po II wojnie światowej.

opracowaniu jednakże nie uwzględnione. Informacje te i wiedza autorów pozwalają przedstawić, we wstępie tego opracowania, na przykładzie jednej dyscypliny naukowej i instytucji uniwersyteckiej, w wielkim skrócie, przyczyny podejmowania studiów na Ziemiach Zachodnich i Północnych oraz ich zmienną problematykę i dynamikę, związaną z potrzebami nauki, polityką państwa i oczekiwaniami społeczeństwa.

Zmiana granic państwa polskiego, przyjęta w wyniku konferencji w Poczdamie i związane z nią migracje, niespotykane w tej skali w Europie, ważne dla społeczeństwa i nauki, budziły zainteresowanie etnologów już od samego ich początku. W pracach Rady Naukowej dla Zagadnień Ziem Odzyskanych, stworzonej już latem 1945 r. w ramach Biura Studiów Osadniczo-Przesiedleńczych w Krakowie, aktywnie uczestniczył Kazimierz Dobrowolski, a obok niego Kazimierz Moszyński, Józef Gajek, Mieczysław Gładysz, Longin Malicki, Roman Reinfuss i Tadeusz Seweryn. Od tego roku pojawiały się etnologiczne publikacje Anny Kutrzebianki, Kazimierza Dobrowolskiego, Bożeny Stelmachowskiej, Józefa Gajka, Kazimierza Moszyńskiego i Marii Znamierowskiej-Prüfferowej. Nie były one oparte na systematycznych badaniach terenowych, zajęte były programowaniem studiów etnologicznych, zajmowały się głównie tzw. autochtonami i ich kulturą, omawianą na podstawie dostępnej literatury i zbiorów muzealnych. Ważna była także znajomość migracji przez badaczy oparta na ich obserwacjach, w przypadku niektórych z nich również na ich w niej udziale (Marii Znamierowskiej-Prüfferowej z Wilna, Józefa Gajka ze Lwowa), a nawet uczestnictwa w społeczności wsi osadniczej (Jadwiga Pawłowska). Podporządkowane były celom praktycznym: pomocy w zasiedlaniu tych ziem, przekonywaniu o obecności substratu polskiego lub słowiańskiego na tych ziemiach i możliwości repolonizacji tzw. autochtonów oraz planowaniu działań prowadzących do stabilizacji na terenach Ziem Zachodnich stosunków społecznych i gospodarczych. Aktywne badawczo i w zakresie publikacji w latach 40. i pierwszej połowie lat 50. XX w. były uniwersyteckie i akademickie ośrodki etnologiczne w Krakowie (Anna Kutrzebianka, Mieczysław Gładysz, Tadeusz Seweryn), w Toruniu (Bożena Stelmachowska, Maria Znamierowska-Prüfferowa), we Wrocławiu (Adolf Nasz, Józef Gajek, Jadwiga Pawłowska) oraz w Poznaniu, gdzie badania etnomuzykologiczne prowadzili, głównie na terenie Ziemi Lubuskiej, Jadwiga i Marian Sobiescy.

Po roku 1956, w związku z liberalizacją stosunku do nauki i polepszeniem się społecznej i materialnej sytuacji na wsi, nastąpiło ożywienie i poszerzenie

zakresu etnologicznych badań na Ziemiach Zachodnich. Studium skierowanym ku procesom przeobrażeń społeczno-kulturowych we wsiach osadniczych rozmachu nadał i je metodologicznie opracował i uzasadnił prof. Józef Burszta, w tym czasie kierownik Katedry Etnografii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Z wykształcenia socjolog, powiązany z kulturą wsi pochodzeniem, szczególnie silnie odczuwał potrzebę wyrwania badań etnologicznych z bezpiecznej, lecz ograniczającej dyscyplinę niszy studiów nad schematycznie i ideologicznie traktowaną kulturą ludową, w której etnologia polska schroniła się w okresie po II wojnie światowej. Zajęcie się całościowo potraktowaną kulturą osadniczych społeczności wiejskich i regionalnych na Ziemiach Zachodnich w procesie ich adaptacji i integracji potraktował jako obowiązek naukowy i społeczny. Dostrzegł w nich ważne laboratorium badań nad następstwami migracji, którymi były przede wszystkim adaptacja i integracja kulturowa. Uwagę swoją skierował na to, co się dzieje w społecznościach tworzonych przez osadników, będących nosicielami odmiennych systemów kulturowych, wykształconych na terenach ich pochodzenia, przemieszczonych w inne środowisko geograficzne i kulturowe oraz postawionych przed koniecznością w ich ramach do współżycia z przedstawicielami innych grup regionalnych i etnicznych. Odszedł od rejestrowania i analizy oddzielnych elementów kulturowych, na kulturę wsi patrzył jako na powiązaną strukturalnie całość, za mniej istotne uznawał rekonstrukcję dawnej kultury regionu oraz kultury poszczególnych grup osadników. Swoim programem otworzył etnologii możliwość podjęcia badań nad współczesnością i zbliżenia jej do antropologii społeczno-kulturowej. Nie lekceważył znaczenia podjętych studiów dla praktyki społecznej, także w zakresie informowania o nich objętych nimi społeczności, realizowanych poprzez publikowane w prasie regionalnej wywiady i artykuły. W badaniach obowiązywało pozytywne przedstawianie rzeczywistości mające na celu neutralizowanie niepokoju osadników i ich poczucia tymczasowości, obecnych pod koniec lat 50. i na początku 60. XX w. Wywołane to było ciągle niepewną sytuacją polityczną, nieustabilizowanymi sprawami własności, regulowanymi aktami nadania ziemi, oddającymi gospodarstwa w użytkowanie osobiste, bez prawa zbycia i dziedziczenia, uzupełnionymi jednakże orzeczeniami o wykonaniu aktu nadania oraz nieefektywnością polityki gospodarczej, niestwarzającej warunków do rozwoju przedsiębiorczości. To pozytywne przedstawianie rzeczywistości wynikało z oczekiwania władz, ale także z przekonania badaczy, którzy nie

mając wpływu na istniejącą sytuację, uznali, że takie właśnie przedstawianie będzie korzystne dla badanych osadników i ogółu społeczeństwa polskiego.

Do badań etnologowie poznańscy wybrali Ziemię Lubuską i ówczesne województwo koszalińskie, graniczące z Wielkopolską i obejmujące część jej historycznego terytorium. Pewne znaczenie dla wyboru tych regionów miało także pochodzenie z nich części studentów poznańskiej etnologii, wybierających teren zamieszkania jako przedmiot prac magisterskich i prowadzone w nich praktyki studenckie. Badania zapoczątkowano w roku 1958 na Ziemi Lubuskiej i kierowane były początkowo przez Stanisława Błaszczyka. Dotyczyły one wówczas wiejskiej kultury ludności rodzimej, rozpatrywanej w perspektywie historycznej. Wraz z przejęciem kierownictwa badań przez Józefa Bursztę zmieniła się ich problematyka, ukierunkowana głównie na badanie procesów społeczno-kulturowych we wsiach osadników. W roku 1960 podjęto, także w zespole kierowanym przez Józefa Bursztę, prace terenowe w Koszalińskim. Prace te prowadzono do roku 1962, natomiast na Ziemi Lubuskiej kontynuowano je do połowy lat 70. XX w. Były to badania penetracyjne, ale przede wszystkim, ważne dla etnologii, długotrwałe stacjonarne w wybranych wsiach. Odejście od nich związane było z nowymi zainteresowaniami Józefa Burszty, świadomością występowania w nich ograniczeń, a przede wszystkim z głoszoną tezą o pełnej integracji Ziem Zachodnich z resztą terenów polskich i w związku z tym z zanikiem społecznej i kulturowej specyfiki tych ziem. Stworzony przez Józefa Bursztę i realizowany program studiów pozostał jednak ważny i inspirujący dla badaczy pracujących w powstałych w latach 70. XX w. naukowych ośrodkach regionalnych, m.in. w Opolu, Olsztynie i Koszalinie.

Do problematyki Ziem Zachodnich powracali również pracownicy Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM i badacze z nim związani. Publikowano prace wykorzystujące zebrane dotąd materiały, prowadzono nowe badania terenowe, przygotowywano rozprawy doktorskie i magisterskie. Od lat 80. XX w. zmienił się jednak charakter badań, rejestrowanie i analizowanie zobjektywizowanych wyznaczników życia społecznego i kultury, stanowiące istotę prowadzonych dotąd studiów etnosocjologicznych, stopniowo zastępowano podmiotowym traktowaniem badanych. Zwrócono uwagę na ich systemy wartości i doświadczenia, w tym pamięć o pierwszych latach osadnictwa, tworzące tożsamość mieszkańców Ziem Zachodnich. Zainteresowano się również Niemcami, poprzednimi mieszkańcami tych ziem, uznając w nich nie tylko twórców zastanej kultury, ale

również ludzi pozbawionych swoich małych ojczyzn. Badano grupy osadników pochodzenia regionalnego i mieszkańców tych ziem oraz migrantów należących do odrębnych grup etnicznych. Rejestrowano i analizowano przejawy folkloru Ziemi Zachodnich, zarówno obecnych, jak i dawnych ich mieszkańców.

Ziemię Zachodnią są przedmiotem zainteresowania pracowników i doktorantów Instytutu również w ostatnich czasach. Badania przez nich podjęte często inspirowane były i są oraz wspomagane nie tylko przez władze samorządowe, ale także przez lokalne i regionalne stowarzyszenia kulturalne i lokalne grupy działania. Objęły przede wszystkim Żuławy oraz Zgorzelec i Borne Sulino. Zajmowano się głównie tożsamością mieszkańców badanych regionów i miast, w których ważne miejsce zajmuje pamięć początków tworzonych przez nich społeczności oraz świadomość wielokulturowości, na którą składają się zarówno odrębności wynikające z różnic w pochodzeniu, jak i świadectwa dziedzictwa kulturowego poprzednich mieszkańców tych ziem. Podejmowane są również próby przystąpienia do studiów nawiązujących do prac prowadzonych w Instytucie przed sześćdziesięciu laty, które będą polegać na ponownym przebadaniu wówczas obserwowanych społeczności z wykorzystaniem istniejącej literatury i zachowanych w instytutowym archiwum materiałów z dawniej prowadzonych badań.

Publikacje ujęte w przedstawionej poniżej bibliografii należą do różnych gatunków pisarstwa naukowego i popularnonaukowego. Są między nimi monografie, książka zbiorowa, artykuły zawierające wyniki badań terenowych, programujące ich metodologię oraz podejmujące próby całościowego przedstawienia badań etnologicznych na Ziemiach Zachodnich. Były umieszczane w wydawnictwach polskich i zagranicznych. Ogłaszano również polemiki i recenzje, a także artykuły i wywiady pojawiające się w prasie lokalnej. Odrębny charakter mają niepublikowane prace doktorskie i magisterskie, wiele z nich przynoszących cenny materiał terenowy. Przegląd publikacji oraz prac doktorskich i magisterskich pozwala poznać problematykę badań, a także jej przekształcenia w okresie sześćdziesięciu lat wynikające z przemian w sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej tych ziem oraz zmiany ich mieszkańców i tworzonych przez nich społeczności lokalnych i regionalnych. Nieliczne artykuły o kulturze ludowej tych terenów zastąpione zostały pracami na temat adaptacji i integracji wsi osadników, związanego z nimi zderzenia kultur, metodologii etnologicznych badań na Ziemiach Zachodnich, kultury grup osadników różnego pochodzenia regionalnego oraz odrębnych grup etnicznych, Słowińców i Łemków, szczególnej roli rodziny na

terenach objętych migracjami, folkloru nowych i dawnych mieszkańców tych ziem, koncepcji dwóch małych ojczyzn przesiedlonych, kształtującej się ich tożsamości i miejsca w niej pamięci o początkach osadnictwa, zastanego wyposażenia kulturowego, które zostało dostrzeżone i uznane za dziedzictwo lokalne, oraz świadomości wielokulturowości.

Jesteśmy przekonani, że przekazane przez nas informacje okażą się przydatne zarówno dla pracujących nad dziejami stuletniego już Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, jak i studiujących historię badań społeczno-kulturowych na Ziemiach Zachodnich oraz badających współczesną ich problematykę.

Bibliografia pracowników i doktorantów Katedry Etnografii / Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM dotycząca Ziemi Zachodnich

1958

1. Zbigniew Jasiewicz, *Uwagi do artykułu J. Tomaszewskiego „Z badań nad integracją społeczną na Ziemiach Zachodnich”*, „Przegląd Zachodni”, 14 (1958), 6, s. 454–459.
2. Tadeusz Wróblewski, *Uwagi do artykułu J. Tomaszewskiego „Z badań nad integracją społeczną na Ziemiach Zachodnich”*, „Przegląd Zachodni”, 14 (1958), 6, s. 450–453.

1960

3. Józef Burszta, *Dorobek i potrzeby badań etnograficznych na Pomorzu Zachodnim*, „Głos Szczeciński”, nr 210 z 3–4 IX 1960, s. 3, 5.
4. *Idem*, *Etnograf w terenie. Wielkopolska i Ziemia Zachodnie tematem badań naukowych* [wywiad, notował L.S.], „Kurier Polski”, nr 156 z 2–3 VII 1960, s. 6.
5. Zbigniew Jasiewicz, *Forma do wypieku ciasta z okolic Międzyrzecza*, „Polska Sztuka Ludowa”, 14 (1960), 1, s. 39–41.
6. Tadeusz Wróblewski, *Etnograficzny zarys Pomorza Zachodniego*, [w:] *Pomorze Zachodnie – nasza ziemia ojczysta*, red. Kazimierz Ślaski, Poznań 1960, s. 91–220.

1961

7. Zbigniew Jasiewicz, *Koszalińscy osadnicy*, „Pomorze”, 7 (1961), 3, s. 1–2.
8. *Idem*, *Nad metryką Koszalińskiego*, „Głos Koszaliński”, nr 108 z 6–7 V 1961, s. 1, 3.

1962

9. Józef Burszta, *Die ethnographische Erforschung des gegenwärtigen Dorfes in Grosspolen und Westpommern*, „Ethnographica”, 3–4 (1962), s. 239–253.
10. *Idem*, *Etnograficzne badania terenowe w Koszalińskim. Zarys problematyki*, „Zapiski Koszalińskie”, 1962, 1 (9), s. 26–30.
11. *Idem*, *Współczesne procesy kulturowe we wsi koszalińskiej* [streszcz.], „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, 1962, 3 (67), s. 244–246.
12. *Idem*, Zbigniew Jasiewicz, *Zderzenie kultur na Ziemiach Zachodnich i Północnych w świetle materiałów ze wsi koszalińskich*, „Polska Sztuka Ludowa”, 16 (1962), 4, s. 197–220; <http://www.cyfrowaetnografia.pl/dlibra/doccontent?id=4211&dirids=1>
13. Zbigniew Jasiewicz, *Zderzenie kultur*, „Pomorze”, 8 (1962), 13, s. 1–2.
14. *Idem*, [Rec.] A. Gerlach, *Materiały z badań terenowych powiatu słupskiego*, „Materiały Zachodniopomorskie”, 3 (1957) [druk 1958], s. 277–287. – „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza”, 7 (1962), 1 (13), s. 360–361.
15. *Idem*, [Rec.] A. Gerlach, *Wystawa sztuki ludowej w Koszalinie*, „Polska Sztuka Ludowa”, 11 (1957), 3, s. 183–185. – „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza”, 7 (1962), 1 (13), s. 361–362.

1964

16. Józef Burszta, *Ethnographische Probleme des Umsiedlungsprozesses in den polnischen Westgebieten*, „Deutsches Jahrbuch für Volkskunde”, 10 (1964), 1, s. 43–53.
17. *Idem*, *O badaniach przeobrażeń kulturowych wsi na Ziemiach Zachodnich*, [w:] *Stare i nowe w kulturze wsi koszalińskiej*, red. Józef Bursza, Poznań 1964, s. 5–15.
18. *Idem*, *Tradycja i postęp w tradycji rolniczej*, [w:] *Stare i nowe w kulturze wsi koszalińskiej*, red. Józef Bursza, Poznań 1964, s. 16–49.

19. Marcelina Burszta, Eugenia Stachowiak, *Stare i nowe w gospodarstwie ko-biecym*, [w:] *Stare i nowe w kulturze wsi koszalińskiej*, red. Józef Burszta, Poznań 1964, s. 102–132.
20. Zbigniew Jasiewicz, *Pomoc wzajemna i niektóre inne formy współdziałania*, [w:] *Stare i nowe w kulturze wsi koszalińskiej*, red. Józef Burszta, Poznań 1964, s. 50–84.
21. Bogusław Linette, *Kultura muzyczna w nowym środowisku*, [w:] *Stare i nowe w kulturze wsi koszalińskiej*, red. Józef Burszta, Poznań 1964, s. 234–266.
22. Walerian Sobisiak, *Młodzież wiejska a kultura środowiska*, [w:] *Stare i nowe w kulturze wsi koszalińskiej*, red. Józef Burszta, Poznań 1964, s. 133–169.
23. *Stare i nowe w kulturze wsi koszalińskiej*, red. Józef Burszta, Poznań 1964, ss. 276.

1965

24. Józef Burszta, *Etnografia a współczesność. Nieco refleksji metodologicznych w związku z badaniami na Ziemiach Zachodnich*, „Etnografia Polska”, 9 (1965), s. 41–61; <http://www.cyfrowaetnografia.pl/dlibra/doccontent?id=1628&dirids=1>
25. *Idem*, *Integracja kulturowa wsi koszalińskiej*, „Przegląd Zachodniopomorski”, 1965, 5, s. 45–58.
26. *Idem*, *Przegląd i perspektywy badań etnograficznych na Pomorzu Zachodnim*, „Lud”, 49 (1963) [druk 1965], cz. 1, s. 417–450; <http://www.cyfrowaetnografia.pl/dlibra/doccontent?id=223&dirids=1>

1966

27. *Idem*, *Kategorie społeczno-kulturowe ludności Ziem Zachodnich*, „Przegląd Zachodni”, 22 (1966), 1, s. 47–71.
28. *Idem*, *Przeobrażenia społeczno-kulturowe na Ziemiach Zachodnich*, [w:] *Materiały z sesji naukowej w XX-lecie PRL*, cz. 1, red. Jan Wąsicki, Poznań 1966, s. 151–175.
29. *Idem*, *Województwo szczecińskie w pracach naukowych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, „Przegląd Zachodniopomorski”, 1966, 2–3, s. 83–96.

1967

30. *Idem*, *Kategorie ludności i ich typ kulturowy*, [w:] *Przemiany społeczne na Ziemiach Zachodnich*, red. Władysław Markiewicz, Paweł Rybicki, Poznań 1967, s. 132–177.
31. *Idem*, *Zagadnienia integracji kulturowej wsi na Ziemiach Zachodnich*, „Roczniki Socjologii Wsi”, 5 (1966) [druk 1967], s. 179–188.
32. Zbigniew Jasiewicz, *Issledovanija socjalnoj i kulturnoj integracji na Zapadnyh i Sieviernyh pol'skich ziemiach*, „Sovetskaja Etnografia”, 1967, 6, s. 67–75.

1968

33. Józef Burszta, *Research in Cultural Anthropology in Western and North-Western Poland. Some Aspects of Methodology*, [w:] *Poland at the 8th International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences*, red. Witold Dynowski, Wrocław *et al.* 1968, s. 51–61.
34. Bogusław Linette, *Badania nad współczesnym folklorem wsi Ziemi Lubuskiej*, „Łódzkie Studia Etnograficzne”, 10 (1968), s. 87–93.

1970

35. Józef Burszta, *25 – Ziemie Zachodnie i Północne*, „Nurt”, 1970, 5 (61), s. 5–6.
36. *Idem*, *Etnografia polska a Ziemie Zachodnie*, [w:] *XIV Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Sesja naukowa. Streszczenia i tezy referatów i komunikatów, Międzyrzecz, 18–20 IX 1970*, s. 3–5 [powiel.].
37. *Idem*, *Główne tendencje rozwojowe kultury na wsi na Ziemiach Zachodnich*, „Materiały Zachodniopomorskie”, 14 (1968) [druk 1970], s. 369–381.
38. *Idem*, *Integracja kulturowa wsi*, [w:] *Ziemie Zachodnie w polskiej literaturze socjologicznej. Wybór tekstów, wstęp i oprac. Andrzej Kwilecki*, Poznań 1970, s. 373–386.
39. *Idem*, *O niektórych cechach i tendencjach przemian kultury wsi na Ziemiach Zachodnich*, [w:] *Przemiany wsi na Ziemiach Zachodnich i Północnych w okresie XXV-lecia Polski Ludowej na przykładzie Warmii i Mazur. Materiały Seminarium 6–8 czerwca 1969 r.*, red. Barbara Wojczulanis, Olsztyn 1970, s. 9–17.
40. *Idem*, *Podsumowanie obrad*, [w:] *Przemiany wsi na Ziemiach Zachodnich i Północnych w okresie XXV-lecia Polski Ludowej na przykładzie Warmii*

i Mazur. *Materiały Seminarium 6–8 czerwca 1969 r.*, red. Barbara Wojczulanis, Olsztyn 1970, s. 163–164.

41. *Idem*, *Słowo wstępne*, [w:] *Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej: folklor*, red. Wiesław Sauter, Zielona Góra 1970, s. 5–8.
42. *Idem*, *Ziemia Lubuska – spojrzenie etnograficzne*, [w:] *Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej: folklor*, red. Wiesław Sauter, Zielona Góra 1970, s. 9–16.
43. Bogusław Linette, *Problematyka folkloru współczesnego na tle rzeczywistości kulturowej Ziemi Lubuskiej*, [w:] *Między dawnymi a nowymi laty... Studia folklorystyczne*, red. Ryszard Górski, Julian Krzyżanowski, Wrocław 1970, s. 151–202.

1971

44. Józef Burszta, *Etnografia polska a Ziemie Zachodnie*, „Lud”, 55 (1971), s. 15–28; <http://www.cyfrowaetnografia.pl/dlibra/doccontent?id=1053&dirids=1>
45. *Idem*, *Wieś lubuska. Na podstawie badań wsi Głuchowo i Łęgowo*, [w:] *Społeczeństwo Ziem Zachodnich. Studium porównawcze wyników badań socjologicznych w województwie zielonogórskim w latach 1958–1960 i 1968–1970*, red. Zygmunt Dulczewski, Poznań 1971, s. 105–149.

1972

46. Andrzej Brencz, *Migracje przygraniczne na Ziemi Lubuskiej (1945)*, „Przegląd Zachodni”, 28 (1972), 5–6, s. 121–137.
47. *Idem*, [Rec.] A. Szyfer, *Przemiany społeczno-kulturowe na wsi warmińskiej w latach 1945–1970*, Olsztyn 1971. – „Przegląd Zachodni”, 28 (1972), 4, s. 408–411.
48. *Idem*, [Rec.] B. Ratuś, *Kształcenie i rozwój kadr oświatowo-kulturalnych na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–1965*, Poznań–Zielona Góra 1971. – „Przegląd Zachodni”, 28 (1972), 2, s. 437–440.
49. *Idem*, [Rec.] *Ziemie Zachodnie w polskiej literaturze socjologicznej. Wybór tekstów*. Wybór, oprac. i wstęp Andrzej Kwilecki. Poznań 1970. – „Lud”, 56 (1972), s. 279–282.
50. Józef Burszta, *Etnografia*, [w:] *Problematyka polsko-niemiecka i polskich Ziem Zachodnich w badaniach Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (1919–1969)*, red. Zdzisław Kaczmarczyk, Poznań 1971 [druk 1972], s. 75–86.

51. *Idem*, *Wieś Ziem Zachodnich w strukturze kulturowej Polski*, [w:] *Ruch ludowy na Ziemiach Zachodnich i Północnych w Polsce Ludowej. Materiały sesji popularnonaukowej w Koszalinie*, red. Zygmunt Hemmerling, Warszawa 1972, s. 97–110.
52. Zbigniew Jasiewicz, *Rodzina wiejska na ziemiach zachodnich i północnych jako przedmiot badań etnograficznych*, „Lud”, 56 (1972), s. 35–55.
53. *Idem*, *Rodzina wiejska Ziemi Lubuskiej w procesach przeobrażeń społeczno-kulturalnych*, „Przegląd Lubuski”, 2 (1972), 1, s. 23–31.
54. Bogusław Linette, *O folklorze Ziem Zachodnich na przykładzie Ziemi Lubuskiej i Koszalińskiej*, [w:] *Z zagadnień twórczości ludowej*, red. Ryszard Górski, Julian Krzyżanowski, Wrocław 1972, s. 171–182.

1973

55. Andrzej Brencz, [Rec.] B. Ratuś, *Kształcenie i rozwój kadr oświatowo-kulturalnych na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–1965*, Poznań 1971; E. Zdrojewski, *Przemiany demograficzne w województwie koszalińskim w latach 1945–1968*, Koszalin 1972; A. Szyfer, *Przemiany społeczno-kulturowe na wsi warmińskiej w latach 1945–1970*, Olsztyn 1971. – „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 35 (1973), 2, s. 343–346.
56. Zbigniew Jasiewicz, *Przemiana kulturowa na ziemiach zachodnich i północnych a ogólnopolskie procesy przeobrażeń*, [w:] *Zmiany kultury chłopskiej. Problematyka i metody prac etnograficznych*, red. Kazimiera Zawistowicz-Adamska, Wrocław 1973, s. 213–218.
57. *Idem*, [Rec.] B. Kołodziejska, *Rzemiosło garncarskie w Zielonogórskim*, Warszawa–Poznań 1973. – „Nadodrze”, 17 (1973), 25/26, s. 9.

1974

58. *Idem*, [Rec.] B. Kołodziejska, *Rzemiosło garncarskie w Zielonogórskim*, Warszawa–Poznań 1973. – „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, 22 (1974), 2, s. 328–330.

1976

59. *Idem*, *The rural family in western and northern Polish territories*, „Ethnologia Polona” 2, (1976), s. 131–146.
60. *Kultura ludowa Mazurów i Warmiaków*, red. Józef Burszta, t. 3, Wrocław *et al.* 1976, ss. 535.

1977

61. Zbigniew Jasiewicz, *Rodzina wiejska na Ziemi Lubuskiej. Studium przeobrażeń rodziny na podstawie badań etnograficznych w wybranych wsiach*, Warszawa–Poznań 1977, ss. 117.

1978

62. Józef Burszta, *Międzynarodowe znaczenie kultury ludowej Pomorza Zachodniego*, [w:] *Z problematyki ratowania kultury jamneńskiej*, red. Eugeniusz Buczak, Tadeusz Gasztold, Romualda Lachowicz, Koszalin 1978, s. 7–13.
63. *Idem*, *Teoreticko-metodologické problémy výzkumu venkovské společnosti na západních územích Polska*, [w:] *Současná vesnice. Teoretické, metodologické a kulturné politické problémy integrovaného společenskovoedního výzkumu*, red. Václav Frolec, Brno 1978, s. 165–168.

1979

64. Bolesław Januszkiewicz, [Rec.] Z. Jasiewicz, *Rodzina wiejska na Ziemi Lubuskiej. Studium przeobrażeń rodziny na podstawie badań etnograficznych w wybranych wsiach*, Warszawa–Poznań 1977. – „Lud”, 63 (1979), s. 302–304.

1980

65. Andrzej Brencz, [Rec.] Z. Jasiewicz, *Rodzina wiejska na Ziemi Lubuskiej. Studium przeobrażeń rodziny na podstawie badań etnograficznych w wybranych wsiach*, Warszawa–Poznań 1977. – „Ethnologia Polona”, 5 (1979) [druk 1980], s. 212–215.
66. *Idem*, [Rec.] Z. Jasiewicz, *Rodzina wiejska na Ziemi Lubuskiej. Studium przeobrażeń rodziny na podstawie badań etnograficznych w wybranych wsiach*, Warszawa–Poznań 1977. – „Przegląd Zachodni”, 36 (1980), 1, s. 210–214.

1982

67. Józef Burszta, *Zachodnioniemiecka monografia historyczno-etnograficzna Jamna*, „Koszalińskie Zeszyty Muzealne”, 11 (1981) [druk 1982], s. 73–81.

1986

68. Andrzej Brencz, *Mozaika ludnościowa i kulturowa*, [w:] *Polska nad Odrą i Bałtykiem*, red. Stanisław Sierpowski, Poznań 1986, s. 69–72.
69. *Idem*, *Polska ludność rodzima*, [w:] *Polska nad Odrą i Bałtykiem*, red. Stanisław Sierpowski, Poznań 1986, s. 61–64.

1987

70. Józef Burszta, *Z metodologii badań etnograficznych procesów tworzenia się nowego społeczeństwa na ziemiach zachodnich*, [w:] *Etnologia i folklorystyka wobec problemu tworzenia się nowego społeczeństwa na ziemiach zachodnich i północnych (Materiały z sesji 10–11.10.1986 r.)*, red. Dorota Simonides, Opole 1987, s. 11–21.
71. Zbigniew Jasiewicz, *Rodzina a procesy integracji społeczno-kulturowej. Z etnologicznych badań na ziemiach zachodnich i północnych*, [w:] *Etnologia i folklorystyka wobec problemu tworzenia się nowego społeczeństwa na ziemiach zachodnich i północnych (Materiały z sesji 10–11.10.1986 r.)*, red. Dorota Simonides, Opole 1987, s. 37–57.
72. Bogusław Linette, *Folklor muzyczny w procesie integracji społeczno-kulturowej na ziemiach zachodnich i północnych*, [w:] *Etnologia i folklorystyka wobec problemu tworzenia się nowego społeczeństwa na ziemiach zachodnich i północnych (Materiały z sesji 10–11.10.1986 r.)*, red. Dorota Simonides, Opole 1987, s. 165–170.
73. Anna Szyfer, *Procesy kulturowe na ziemiach zachodnich i północnych z podkreśleniem roli kultury grup autochtonicznych*, [w:] *Etnologia i folklorystyka wobec problemu tworzenia się nowego społeczeństwa na ziemiach zachodnich i północnych (Materiały z sesji 10–11. 10.1986 r.)*, red. Dorota Simonides, Opole 1987, s. 23–35.

1989

74. Wojciech Łysiak, *Chodzenie po zatartych śladach* [wywiad, rozmawiał Artur Liskowacki], „Morze i Ziemia”, nr z 2–8 VIII 1989.
75. *Idem*, *Szczecińska konferencja i Pyrzyce po raz dziesiąty*, „Twórczość Ludowa”, 4 (1989), 4, s. 56.

1990

76. Anna Szyfer, *Specifika izmenenij krest' janskich semej na zapadnych i severnych zemljach Pol'si*, [w:] *Tradicii v sovremennom obščestve. Issledovanija etnokul'turnych processov*, red. Leokadija M. Drobiževa, Margarita S. Kašuba, Moskva 1990, s. 196–201.

1992

77. Zbigniew Jasiewicz, [Rec.] Z. Czarnuch, *Opowieść o dwóch ziemiach mieszkańców Pyrzan*, Witnica 1991. – „Przegląd Wschodni”, 1 (1991) [druk 1992], 4, s. 891–893.
78. Wojciech Łysiak, *Słowiańska obecność (Elementy słowiańskie w dawnym folklorze Pomorza Zachodniego)*, „Kresy: Kwartalnik Literacki”, 1992, 12, s. 207–213.

1993

79. Bogusław Linette, *Ethnisch-Kulturelle Bedingtheiten in Neugestaltung des Gegenwärtigen Kulturbildes im Pommerschen Raum Polens*, [w:] *Wege und Teilnehmer ethnisch kultureller Kontakte in der Ostseeregion*, red. Saulvedis Cimermanis, Ryga 1993, s. 18–23.
80. Wojciech Łysiak, *Dawny humor ludowy Pomorza Zachodniego*, Międzychód 1993, ss. 181.

1994

81. Zbigniew Jasiewicz, [Rec.] Z. Czarnuch, *Opowieść o dwóch ziemiach mieszkańców Pyrzan*, Witnica 1991. – „Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny”, 1994, 1, s. 107–110 [przedruk z: „Przegląd Wschodni”, 1 (1991) [druk 1992], 4, s. 891–893].
82. Wojciech Łysiak, *Dawny folklor Pomorza Zachodniego wyrazem pogranicza wewnętrznego*, [w:] *Pogranicze jako problem kultury. Materiały konferencji naukowej, Opole, 13–14 XII 1993*, red. Teresa Smolińska, Opole 1994, s. 29–38.

1995

83. Andrzej Brencz, *Z problematyki zmian kulturowych w środowiskach wiejskich na pograniczu polsko-niemieckim*, [w:] *Otwarta granica. Raport z badań na pograniczu polsko-niemieckim 1991–1993*, red. Stanisław Lisiecki, Poznań 1995, s. 310–326.
84. Wojciech Łysiak, *Grody, zamki, kościoły. Legendy i podania z Pomorza Zachodniego*, Międzychód 1995, ss. 125.
85. *Idem*, *Skrzywdzono was* [wywiad, rozmawiał Tomasz Ogonowski], „Głos Koszaliński”, nr z 21 VI 1995.

1996

86. Andrzej Brencz, *Die Herausbildung einer neuen Kulturlandschaft in den Westgebieten – eine neue Sichtweise*, [w:] *Grenze der Hoffnung. Geschichte und Perspektiven der Grenzregion an der Oder*, Hrsg. Helga Schultz, Alan Nothnagle, Potsdam 1996, s. 49–59.
87. *Idem*, *Pochodzenie regionalne ludności*, [w:] *Słubice 1945–1995*, red. Maria Rutowska, Słubice 1996, s. 91–96.
88. *Idem*, *Położenie, nazwa, herb, środowisko geograficzne*, [w:] *Słubice 1945–1995*, red. Maria Rutowska, Słubice 1996, s. 15–34.
89. *Idem*, *Procesy integracji i adaptacji społecznej*, [w:] *Słubice 1945–1995*, red. Maria Rutowska, Słubice 1996, s. 97–103.
90. *Idem*, *Spoločności ziem zachodnich – nowy paradygmat badawczy*, [w:] *Oblicza zmiany. Etnologia a współczesne transformacje społeczno-kulturowe*, red. Michał Buchowski, Międzychód 1996, s. 160–172.
91. *Idem*, *Sport*, [w:] *Słubice 1945–1995*, red. Maria Rutowska, Słubice 1996, s. 206–215.
92. *Idem*, *Zur Problematik kultureller Veränderungen im ländlichen Milieu der polnisch-deutschen Grenzregion*, [w:] *Die offene Grenze. Forschungsbericht polnisch-deutsche Grenzregion (1991–1993)*, Hrsg. Stanisław Lisiecki, Potsdam 1996, s. 117–127.
93. Wojciech Łysiak, *Tropami zatartych śladów. Osobliwości dawnego folkloru Pomorza Zachodniego*, [w:] *IV Konferencja Kaszubsko-Słowińska. Materiały z konferencji Ustka–Słupsk–Bytów, 24–26 VI 1996*, red. Hieronim Rybicki, Słupsk 1996, s. 153–170.
94. Anna Szyfer, *Tożsamość etniczna i regionalna a procesy integracji*, [w:] *Demografia i społeczeństwo Ziem Zachodnich i Północnych 1945–1995. Próba bilansu*, red. Ewa Frątczak, Zbigniew Strzelecki, Warszawa 1996, s. 570–575.

1997

95. Andrzej Brencz, *Oswajanie niemieckiego dziedzictwa kulturowego. Z badań etnologicznych na Środkowym Nadodrzu*, [w:] *Wokół niemieckiego dziedzictwa kulturowego na Ziemiach Zachodnich i Północnych*, red. Zbigniew Mazur, Poznań 1997, s. 191–216.

1998

96. *Idem*, Maria Wagińska-Marzec, *Zrzeszenia pionierów – nowe zjawisko społeczne na Ziemiach Zachodnich*, Poznań 1998, ss. 35.
97. Wojciech Łysiak, *Das Drama der Slowinzen und der Geschichtsprozess*, „Transodra”, Deutsch-Polnisches Informations Bulletin, 1998, 18, s. 160–166.
98. *Idem*, *Diabelskie sprawki. Podania, legendy i bajki z Pomorza Zachodniego*, Międzychód 1998, ss. 152.
99. *Idem*, *Dramat Słowińców a proces dziejowy*, [w:] *Pomerania Ethnica. Mniejszości narodowe i etniczne na Pomorzu Zachodnim*, red. Marzena Giedrojć, Janusz Mieczkowski, Szczecin 1998, s. 145–152.
100. *Idem*, *Miejsca kultu na Pomorzu Zachodnim. Folklor i historia*, [w:] *Wszystek krąg ziemski. Antropologia. Historia. Literatura. Prace ofiarowane Profesorowi Czesławowi Hernasowi*, red. Piotr Kowalski, Wrocław 1998, s. 230–238.
101. *Idem*, *Nieznane teksty pomorskie*, „Pomerania”. Miesięcznik społeczno-kulturalny, 1998, 1, s. 11–15.
102. *Idem*, *Tropiciel dawnej kultury* [wywiad, rozmawiał Piotr Dziekanowski], „Kurier Bytowski”, nr z 23 VII 1998.
103. *Idem*, *Ziemia nawiedzona* [wywiad, rozmawiała B. Piecyk], „Kurier Koszaliński”, nr z 30–31 V 1998.
104. Anna Szyfer, *Ziemie Zachodnie i Północne Polski z perspektywy badawczej etnologii i antropologii kulturowej*, „Przegląd Zachodni”, 54 (1998), 3 (288), s. 43–48.
105. *Eadem*, [Rec.] A. Sakson, *Stosunki narodowościowe na Warmii i Mazurach 1945–1997*, Poznań 1998. – „Lud”, 82 (1998), s. 338–340.

1999

106. Magdalena Bonowska, *Dawny folklor Ziemi Bytowskiej*, „Nasze Pomorze”. Rocznik Muzeum Zachodnio-Kaszubskiego w Bytowie, 1 (1999), 1, s. 89–108.
107. Andrzej Brencz, *Die Herausbildung einer neuen Kulturlandschaft in den Westgebieten – eine neue Sichtweise*, [w:] *Grenze der Hoffnung. Geschichte und Perspektiven der Grenzregion an der Oder*, Hrsg. Helga Schultz, Alan Nothnagle, wyd. 2, [Berlin 1999], s. 95–106.
108. Zbigniew Jasiewicz, *Lokalizm i regionalizm a migracje. Uwagi o związkach z terytorium na Ziemiach Zachodnich i Północnych Polski*, [w:] *Studia Etnologiczne i Antropologiczne*, t. 2: *Kultury regionalne i pogranicza kulturowe*

- a świadomość etniczna*, red. Irena Bukowska-Floreńska, Katowice 1999, s. 105–113.
109. Wojciech Łysiak, *Rowokół – Historia i tradycja*, [w:] *Gmina Smoldzino. Informator*, red. G. Białopiotrowicz, Słupsk 1999, s. 18–20.
110. *Idem*, *W pomorskim krajobrazie* [wywiad, rozmawiał Bogdan Twardochleb], „Kurier Szczeciński”, nr z 1 VII 1999.
111. *Idem*, *Rozwój zainteresowań ludoznawczych na Pomorzu Zachodnim do 1939 roku*, [w:] *V Konferencja Słowiańsko-Kaszubska. Materiały z konferencji, Rowy, 4–5 września 1998*, red. Wojciech Łysiak, Poznań 1999, s. 13–27.
112. *Idem*, *Historie folklorem znaczone, czyli to czego dziś już nie mówią stargardzkie budowle*, [w:] *Mała ojczyzna – wczoraj i dziś. Materiały z sesji*, Stargard Szczeciński 1999, s. 42–46.
113. Anna Szyfer, „Swoi” i „obcy” w społeczności wsi Woryty (w aspekcie historycznym i współczesnym), [w:] *Folklorystyczne i antropologiczne opisanie świata*, red. Teresa Smolińska, Opole 1999, s. 251–260.
114. *Eadem*, *Współczesne zachowania ludyczne jako efekt zderzenia kulturowego (na przykładzie wsi warmińskiej)*, „Zabawy i Zabawki”. Kwartalnik poświęcony zagadnieniom ludyzmu i ludyczności, 3 (1999), 1–4, s. 43–50.

2000

115. Magdalena Bonowska, *Obraz kultury ziemi białogardzkiej*, [w:] *Białogard przez wieki*, red. Adam Wirski, Koszalin 2000, s. 185–195.
116. Andrzej Brencz, *Niemieckie wiejskie cmentarze jako element krajobrazu kulturowego środkowego Nadodrza*, [w:] *Wspólne dziedzictwo? Ze studiów nad stosunkiem do spuścizny kulturowej na Ziemiach Zachodnich i Północnych*, red. Zbigniew Mazur, Poznań 2000, s. 287–305.
117. *Idem*, *Swoi na swoim. Ludność rodzima na przedwojennym pograniczu zachodniej Wielkopolski*, [w:] *Wspólne dziedzictwo? Ze studiów nad stosunkiem do spuścizny kulturowej na Ziemiach Zachodnich i Północnych*, red. Zbigniew Mazur, Poznań 2000, s. 611–634.
118. Zbigniew Jasiewicz, *Badania na Ziemiach Zachodnich i Północnych. Przypadek „Niechcianych miast” Zdzisława Macha*, „Kultura i Społeczeństwo”, 44 (2000), 4, s. 211–218.

119. *Idem*, *Wielokulturowość na tzw. Ziemiach Odzyskanych po II wojnie światowej. Rzeczywistość i reakcja nauki*, „Sprawy Narodowościowe”, Seria Nowa, 1999 [druk 2000], 14–15, s. 125–130.
120. Wojciech Łysiak, *Klasztor w Białobokach. Powstanie, rozwój i upadek*, [w:] *Trzebiatów – historia i kultura. Materiały z konferencji, Trzebiatów, 26–27 V 2000*, red. Wojciech Łysiak, Poznań 2000, s. 23–33.
121. *Idem*, *Folklorystyczny wizerunek ziemi białogardzkiej*, [w:] *Białogard przez wieki*, red. Adam Wirski, Koszalin 2000, s. 169–184.
122. *Idem*, *Otto Knoop – wielki badacz folkloru ziemi stargardzkiej*, [w:] *Dawny Stargard. Miasto i jego mieszkańcy / Das alte Stargard. Die Stadt und ihre Einwohner. Materiały z sesji naukowej, 18–19 X 2000 w Stargardzie / Materialien der wissenschaftlichen Konferenz vom 18. bis 19. X. 2000 in Stargard*, red. / Hrsg. Marcin Majewski, Stargard 2000, s. 65–72.
123. *Idem*, *Krzyże morderców i inne obiekty pokutne w dawnym Księstwie Pomorskim*, [w:] *Problemy współczesnej tanatologii. Medycyna – antropologia kultury – humanistyka. Materiały IV Krajowej Konferencji TANATOS 2000 zorganizowanej przez Wrocławskie Towarzystwo Naukowe w Karpaczu w dn. 15–18 XI 2000 r.*, red. Jacek Kolbuszewski, Wrocław 2000, s. 229–243.
124. *Idem*, *Wstęp*, [w:] *Trzebiatów – historia i kultura. Materiały z konferencji, Trzebiatów, 26–27 V 2000*, red. Wojciech Łysiak, Poznań 2000, s. 7–10.
125. *Idem*, *Zaklinanie śmierci. Śmierć i pokuta w dawnym Księstwie Pomorskim*, Poznań 2000, ss. 162.
126. Anna Szyfer, *Jest taka wieś. Typowa czy inna?*, Wągrowiec 2000, ss. 124.
127. *Trzebiatów – historia i kultura. Materiały z konferencji, Trzebiatów, 26–27 V 2000*, red. Wojciech Łysiak, Poznań 2000, ss. 170.

2001

128. Magdalena Bonowska, *Zachodniopomorskie „listy z nieba”. Zapomniany obraz dawnego folkloru*, [w:] *Życie dawnych Pomorzan. Materiały z konferencji, Bytów, 20–21 października 2000*, red. Wojciech Łysiak, Bytów–Poznań 2001, s. 135–141.
129. Maciej Dudziak, *O niektórych aspektach wielokulturowości na pograniczu polsko-niemieckim*, „Sprawy Narodowościowe”, Seria Nowa, 2001, 19, s. 143–151.

130. *Idem*, „*Pro Europa Viadrina*” jako nowa jakość kulturowa na pograniczu polsko-niemieckim, [w:] *Pogranicza etniczne w Europie. Harmonia i konflikty*, red. Kazimierz Krzysztofek, Andrzej Sadowski, Białystok 2001, s. 134–141.
131. Wojciech Łysiak, *Oblicza kultury ludowej dawnych Pomorzan*, [w:] *Życie dawnych Pomorzan. Materiały z konferencji, Bytów, 20–21 X 2000*, red. Wojciech Łysiak, Bytów–Poznań 2001, s. 15–24.
132. *Idem*, *Pokutny kamień mordercy w Trzebiatowie*, [w:] *Trzebiatów – historia i kultura. Materiały z konferencji, Trzebiatów, 17–18 V 2001*, red. Wojciech Łysiak, Poznań 2001, s. 99–105.
133. *Idem*, *Słowiańskie nazwy miejscowe w rejonie Koszalina*, [w:] *VI Konferencja Kaszubsko-Pomorska pt. Rozwój nazewnictwa lokalnego na Pomorzu Zachodnim. Pomorska toponomastyka i onomastyka na przestrzeni dziejów. Materiały z konferencji, Darłowo, 8–9 IX 2000*, red. Wojciech Łysiak, Poznań–Słupsk 2001, s. 23–36.
134. *Idem*, *Średniowieczne pielgrzymki na Pomorzu Zachodnim. Mit i rzeczywistość*, [w:] *Chrześcijaństwo na Pomorzu w X–XX wieku. Materiały pokonferencyjne*, red. Józef Borzyszkowski, Gdańsk–Słupsk 2001, s. 145–165.
135. *Idem*, *Wstęp*, [w:] *Życie dawnych Pomorzan. Materiały z konferencji, Bytów, 20–21 X 2000*, red. Wojciech Łysiak, Bytów–Poznań 2001, s. 7–13.
136. *Idem*, *Wstęp*, [w:] *Trzebiatów – historia i kultura. Materiały z konferencji, Trzebiatów, 17–18 V 2001*, red. Wojciech Łysiak, Poznań 2001, s. 7–11.
137. *Idem*, *Wstęp*, [w:] *VI Konferencja Kaszubsko-Pomorska pt. Rozwój nazewnictwa lokalnego na Pomorzu Zachodnim. Pomorska toponomastyka i onomastyka na przestrzeni dziejów. Materiały z konferencji, Darłowo, 8–9 IX 2000*, red. Wojciech Łysiak, Poznań–Słupsk 2001, s. 9–14.
138. Jacek Schmidt, *Żyjąc na pograniczu. Studium wiedzy i mentalności mieszkańców ziemi lubuskiej*, [w:] *Pogranicza etniczne w Europie. Harmonia i konflikty*, red. Kazimierz Krzysztofek, Andrzej Sadowski, Białystok 2001, s. 359–382.
139. *VI Konferencja Kaszubsko-Pomorska pt. Rozwój nazewnictwa lokalnego na Pomorzu Zachodnim. Pomorska toponomastyka i onomastyka na przestrzeni dziejów. Materiały z konferencji, Darłowo, 8–9 IX 2000*, red. Wojciech Łysiak, Poznań–Słupsk 2001, ss. 185.
140. *Trzebiatów – historia i kultura. Materiały z konferencji, Trzebiatów, 17–18 V 2001*, red. Wojciech Łysiak, Poznań 2001, ss. 214.

141. *Życie dawnych Pomorzan. Materiały z konferencji, Bytów, 20–21 X 2000*, red. Wojciech Łysiak, Bytów–Poznań 2001, ss. 291.

2002

142. Andrzej Brencz, *Rola niemieckiego dziedzictwa kulturowego w procesie transformacji społeczno-kulturowych na pograniczu zachodnim (na przykładzie środkowego Nadodrza)*, [w:] *Dawne i współczesne oblicze kultury europejskiej – jedność w różnorodności*, red. Halina Rusek, Katowice 2002, s. 67–71.

2003

143. *Idem, Das deutsche Erbe im Prozeß der Gestaltung einer neuen dörflichen Kulturlandschaft im mittleren Odergebiet*, [w:] *Das deutsche Kulturerbe in den polnischen West- und Nordgebieten*, Hrsg. Zbigniew Mazur, Wiesbaden 2003, s. 72–89.

2004

144. Jacek Bednarski, Wojciech Dohnal, *Lubuszenie na / w drodze do Unii Europejskiej*, [w:] *Polska–Niemcy. Pogranicze kulturowe i etniczne / Poland–Germany. Cultural and ethnic order*, red. Michał Buchowski, Andrzej Brencz, Wrocław–Poznań 2004, s. 149–162.
145. Zbigniew Jasiewicz, *Badania na ziemiach zachodnich i północnych i ich znaczenie dla etnologii polskiej*, [w:] *Polska–Niemcy. Pogranicze kulturowe i etniczne / Poland–Germany. Cultural and ethnic order*, red. Michał Buchowski, Andrzej Brencz, Wrocław–Poznań 2004, s. 39–54.
146. *Polska–Niemcy. Pogranicze kulturowe i etniczne / Poland–Germany. Cultural and ethnic order*, red. Michał Buchowski, Andrzej Brencz, Wrocław–Poznań 2004, ss. 333.

2006

147. Andrzej Brencz, *Za kilka lat nie będzie czego przenieść...* [wywiad, rozmawiała Ilona Stec], „Głos Koszaliński/Głos Słupski”, nr 256 z 2 XI 2006, s. 16.
148. Bogusław Linette, *Współczesne tendencje w folklorze muzycznym na Pomorzu Zachodnim*, [w:] *Przemiany w kulturze ludowej na Pomorzu Zachodnim po 1989 roku. Materiały z sesji naukowej w Kamieniu Pomorskim z dnia 29.07.2006*, red. Bogdan Matłowski, Kamień Pomorski 2006, s. 87–92.

149. Anna Szyfer, *Historyczne aspekty obywatelstwa i ich znaczenie dla tożsamości obywatelskiej (na przykładzie zaboru pruskiego)*, [w:] *Obywatelstwo i tożsamość w społeczeństwach zróżnicowanych kulturowo i na pograniczach*, t. 1, red. Małgorzata Bieńkowska-Ptasznik, Kazimierz Krzysztofek, Andrzej Sadowski, Białystok 2006, s. 71–74.

2007

150. Tomasz Kosiek, „Rzut okiem” etnologa na polsko-ukraińskie małżeństwa w Białym Borze. Analiza z perspektywy badań terenowych, „Narodoznawchi Zoshyty” / *The Ethnology Notebooks*, 2007, 1–2 (73–74), s. 45–58.

2008

151. Anna Weronika Brzezińska, *Badania etnograficzne na Żuławach*, „Rocznik Żuławski”, 2008, s. 124.
152. *Eadem*, *Mieszkając na Żuławach... Tożsamości kulturowe mieszkańców regionu*, [w:] *Jesteśmy stąd – dom na Żuławach*, red. Małgorzata Grosicka, Malbork 2008, s. 45–62.
153. Tomasz Kosiek, „Wspólnota na różnicy budowana”. Kilka uwag etnologa o małżeństwach polsko-ukraińskich w Białym Borze, [w:] *Polska–Ukraina. Pogranicze kulturowe i etniczne*, red. Michał Buchowski, Wrocław 2008, s. 139–149.
154. Anna Szyfer, *Przestrzeń znacząca – przestrzeń jako wartość (na przykładzie osadników na Ziemiach Zachodnich i Północnych Polski)*, [w:] *Człowiek i kultura jako wartość. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesor Irenie Bukowskiej-Floreńskiej*, red. Renata Hołda, Grzegorz Odoj, Katowice 2008, s. 85–94.
155. *Eadem*, *Różnorodność dziedzictwa kulturowego grup osadniczych a procesy społeczno-kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych (Kategoria „światów społecznych” jako narzędzie w badaniach i analizie)*, [w:] *Ślęzacy, Kaszubi, Mazurzy i Warmiacy – między polskością a niemieckością. Praca zbiorowa*, red. Andrzej Sakson, Poznań 2008, s. 51–56.

2009

156. Anna Weronika Brzezińska, *Krajobraz naturalny i kulturowy Żuław. Scenariusz lekcji dla gimnazjum*, [w:] *Ostatni mistrzowie kultury ludowej. Materiały edukacyjne i informacyjne*, Elbląg 2009; http://www.eswiatowid.pl/files/3994_Brzezinska-scenariusz-dla-gimnazjum.pdf.

157. Eadem, Małgorzata Wosińska, *Ukraińcy na Żuławach – szok kulturowy jako wspólna pamięć i osobiste doświadczenie*, [w:] *Żuławy w poszukiwaniu tożsamości. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej 15 listopada 2008 roku przez Oddział Etnografii Muzeum Narodowego w Gdańsku we współpracy z Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM w Poznaniu oraz Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej UŚ w Cieszynie*, red. Anna Weronika Brzezińska, Pruszcz Gdański 2009, s. 49–60.
158. Eadem, Justyna Borucka, *Zachować podcień. Interdyscyplinarne Warsztaty Żuławskie (badania etnologiczno-architektoniczne)*, „Rocznik Żuławski”, 2009, s. 44–45.
159. Eadem, *Żuławy jako region wielokulturowy. Scenariusz lekcji dla szkoły ponadgimnazjalnej*, [w:] *Ostatni mistrzowie kultury ludowej. Materiały edukacyjne i informacyjne*, Elbląg 2009; http://www.eswiatowid.pl/files/3994_Brzezinska-scenariusz-dla-szk-ponadgimn.pdf.
160. Eadem, *Żuławy pod lupą – słowo od redakcji*, [w:] *Żuławy w poszukiwaniu tożsamości. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej 15 listopada 2008 roku przez Oddział Etnografii Muzeum Narodowego w Gdańsku we współpracy z Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM w Poznaniu oraz Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej UŚ w Cieszynie*, red. Anna Weronika Brzezińska, Pruszcz Gdański 2009, s. 7–9.
161. Anna Szyfer, *Tożsamość na poziomie „parterowym” a aktywność kulturalna i społeczna (na przykładzie Ziem Zachodnich i Północnych)*, [w:] *Tożsamość polska w odmiennych kontekstach*, red. Leon Dyczewski, Dariusz Wadowski, Lublin 2009, s. 67–72.
162. *Żuławy w poszukiwaniu tożsamości. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej 15 listopada 2008 roku przez Oddział Etnografii Muzeum Narodowego w Gdańsku we współpracy z Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM w Poznaniu oraz Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej UŚ w Cieszynie*, red. Anna Weronika Brzezińska, Pruszcz Gdański 2009, ss. 154.

2010

163. Anna Weronika Brzezińska, *Badania etnologiczne na Żuławach w roku 2010*, „Rocznik Żuławski”, 2010, s. 20–22.

164. *Eadem, Na tropie lokalnych historii*, [w:] *Zachować podcień. Zapisane w krajobrazie i pamięci*, red. Anna Weronika Brzezińska, Joanna Poczobut, Gdańsk–Pruszcz Gdański 2010, s. 31–36.
165. *Eadem [et al.], Słowo wstępne*, [w:] *Zachować podcień. Zapisane w krajobrazie i pamięci*, red. Anna Weronika Brzezińska, Joanna Poczobut, Gdańsk–Pruszcz Gdański 2010, s. 7–8.
166. *Zachować podcień. Zapisane w krajobrazie i pamięci*, red. Anna Weronika Brzezińska, Joanna Poczobut, Gdańsk–Pruszcz Gdański 2010, ss. 212.

2011

167. Anna Weronika Brzezińska, *Dlaczego przyjechaliśmy na Żuławy*, [w:] *Żuławy. Oswajanie krajobrazu kulturowego*, red. Anna Weronika Brzezińska, Poznań–Pruszcz Gdański 2011, s. 7–10.
168. *Eadem, Dualizm polityki regionalnej na przykładzie Żuław. Rzeczywistość kreowana a doświadczenia indywidualne*, [w:] *Antropologia i polityka. Szkice z badań nad kulturowymi wymiarami władzy*, red. Wojciech Dohnal, Aleksander Posern-Zieliński, Warszawa 2011, s. 141–153.
169. *Eadem, Krajobraz kulturowy Żuław w perspektywie etnologicznych badań terenowych w latach 2008–2011*, [w:] *Żuławy. Oswajanie krajobrazu kulturowego*, red. Anna Weronika Brzezińska, Poznań–Pruszcz Gdański 2011, s. 13–24.
170. *Eadem, Samoaktywacja jako czynnik kształtujący społeczność regionalną. Przypadek regionu Żuław*, „Polityka Społeczna”, 2011, numer specjalny: *Aktywizacja społeczna a rozwój społeczności: Zasoby, kompetencje, partnerstwo*, s. 34–38.
171. Wojciech Dohnal, Adam Pomieciński, *Borne Sulinowo – antropologie „rodícího se” města*, „Český Lid”, 98 (2011), 1, s. 191–206.
172. Jacek Schmidt, *Borne Sulinowo – budowanie nowej społeczności w postsowieckiej przestrzeni miejskiej*, [w:] *Etnologiczne i antropologiczne obrazy świata – konteksty i interpretacje. Prace ofiarowane Profesorowi Zygmuntowi Kłodnickiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. Halina Rusek, Agnieszka Pięńczak, Cieszyn–Katowice 2011, s. 230–241.
173. *Żuławy. Oswajanie krajobrazu kulturowego*, red. Anna Weronika Brzezińska, Poznań–Pruszcz Gdański 2011, ss. 250.

2012

174. Anna Weronika Brzezińska, *Multicultural landscape of Żuławy*, „Our Europe”, Ethnography-Ethnology-Anthropology of Culture, 1 (2012), s. 55–62; <http://www.ptpn.poznan/wydawnictwo/czasopisma/our/Our%20Europe.html>.
175. Eadem, *Niechciana podróż. Antropologiczna analiza narracji autobiograficznych w kontekście konstruowania etosu grup mniejszościowych (na przykładzie społeczności ukraińskiej na Żuławach)*, [w:] *Metamorfozy podróży. Kultura i tożsamość*, red. Jolanta Sztachelska, Białystok 2012, s. 222–235.
176. Eadem, Urszula Wróblewska, Piotr Szwiec, *Wprowadzenie*, [w:] *Krajobraz kulturowy i społeczny Żuław Elbląskich*, red. Anna Weronika Brzezińska, Urszula Wróblewska, Piotr Szwiec, Opalenica [2012], s. 4–5.
177. Eadem, *Żuławy Elbląskie w perspektywie badań etnologicznych*, [w:] *Krajobraz kulturowy i społeczny Żuław Elbląskich*, red. Anna Weronika Brzezińska, Urszula Wróblewska, Piotr Szwiec, Opalenica [2012], s. 6–14.
178. *Krajobraz kulturowy i społeczny Żuław Elbląskich*, red. Anna Weronika Brzezińska, Urszula Wróblewska, Piotr Szwiec, Opalenica [2012], ss. 194.
179. Wojciech Dohnal, Adam Pomieciński, *Borne Sulinowo: siła historii i wymiary współczesności*, [w:] *Antropolog w mieście i o mieście*, red. Grażyna Ewa Karpińska, Wrocław–Łódź 2012, s. 77–87.
180. Mariusz Filip, *Od Kaszubów do Niemców. Tożsamość Słowińców z perspektywy antropologii historii*, Poznań 2012, ss. 237.
181. Aleksandra Paprot, *Stara Kościelnica. Dzieje żuławskiej wsi*, Warszawa 2012, ss. 153.
182. Eadem, *Tam, gdzie straszy diabeł Farmazon. Niezwykłe spotkanie na Żuławach Gdańskich w Stablowie*, „Prowincja”. Kwartalnik Społeczno-Kulturalny Dolnego Powiśla i Żuław, 2012, 3 (9), s. 31–36.
183. Jacek Schmidt, *Die West- und Nordgebiete Polens. Geschichte – Menschen – Kulturelle Landschaft*, „Jahrbuch Polen“, 23 (2012), s. 40–52.

2013

184. Anna Weronika Brzezińska, *Stosunek do miejsc pamięci na terenie Żuław po II wojnie światowej w narracjach pierwszych osadników*, [w:] *Pod dyktando ideologii. Studia z dziejów architektury i urbanistyki w Polsce Ludowej*, red. Paweł Knap, Szczecin 2013, s. 265–276.

185. Eadem, *Wyznaczniki współczesnej kultury regionalnej Żuław*, [w:] *Funkcjonalny obszar Dłty Wisły w terytorializacji Polski*, red. Tomasz Parteka, Anna Gołędzinowska, Warszawa 2013, s. 173–188.
186. Aleksandra Paprot, *Czy strój żuławski może być tradycyjny?*, [w:] *Stroje ludowe jako fenomen kulturowy*, red. Anna Weronika Brzezińska, Mariola Tymochowicz, Wrocław 2013, s. 79–88.
187. Eadem, *Niematerialne dziedzictwo kulturowe w regionach o przerwanej ciągłości kulturowej (przykład Żuław i Powiśla)*, [w:] *Niematerialne dziedzictwo kulturowe: źródła – wartości – ochrona*, red. Jan Adamowski, Katarzyna Smyk, Lublin–Warszawa 2013, s. 317–328.
188. Eadem, *O Edycie Kozakiewicz z Tujska*, „Prowincja”. Kwartalnik Społeczno-Kulturalny Dolnego Powiśla i Żuław, 2013, nr 4 (14), s. 69–73.
189. Eadem, *Trudne dziedzictwo. Cmentarze protestanckie na Żuławach w świetle aktywności lokalnych stowarzyszeń*, [w:] *Regiony etnografii. Szkice dedykowane Profesorowi Andrzejowi Brenczowi w 70. rocznicę urodzin*, red. Jacek Schmidt, Poznań 2013, s. 139–153.
190. Eadem, *Współczesny regionalizm Żuław*, „Nasze Pomorze”. Rocznik Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie, 2012 [druk 2013], 14, s. 153–170.

2014

191. Eadem, *Tradycyjne pożywienie i potrawy regionalne Powiśla*, „Nasze Pomorze”. Rocznik Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie, 2013 [druk 2014], 15, s. 117–132.
192. Eadem, *Tutaj mieszkał Niemiec*, „Pamięć i Przyszłość”, 2014, 3 (25), s. 54–61.
193. Eadem, *Żuławy i Powiśle jako neoregiony w świetle aktywności lokalnych grup działania*, [w:] *Regiony i regionalizmy w Europie. Badania-kreacje-popularyzacje*, red. Anna Weronika Brzezińska, Jacek Schmidt, Wrocław 2014, s. 237–254.
194. Aleksander Posern-Zieliński, *Ziemie Zachodnie w etnologicznej interpretacji Józefa Burszty*, [w:] *Od etnografii wsi do antropologii współczesności. Tom dedykowany pamięci Profesora Józefa Burszty w setną rocznicę urodzin*, red. Wojciech Dohnal, Poznań 2014, s. 171–202.

2015

195. Mariusz Filip, *Dlaczego Słowińcy nie chcą rozmawiać? O antropologicznym czytaniu historii*, „Rocznik Antropologii Historii”, 5 (2015), 8, s. 167–188.

196. Aleksandra Paprot, „*Jestem trzecim Emilem i jestem tutejszy*”, *Wspomnienia Emila Klingenberga, autochtona ze Sztumskiej Wsi, „Prowincja”*. Kwartalnik Społeczno-Kulturalny Dolnego Powiśla i Żuław, 2015, 4 (22), s. 149–157.
197. *Eadem*, *Jak współcześnie wygląda Pomorze, które było badane przez Oskara Kolberga? O tym, jak zmieniają się granice regionu i zjawiska kulturowe*, [w:] *Ja daję właśnie materiał... O dziele Oskara Kolberga w dwusetną rocznicę Jego urodzin*, red. Ewa Antyborzec, Poznań 2015, s. 489–504.

2016

198. *Mała architektura sakralna Kaszub. Perspektywa antropologiczna / The Small Sacred Architecture of Kashubia. An Anthropological Perspective*, red. Katarzyna Marciniak, Gdańsk 2016, ss. 322.
199. Katarzyna Marciniak, *Oblicza małej architektury sakralnej Kaszub i Pomorza Zachodniego / The faces of small sacred architecture in Kashubia and West Pomerania*, [w:] *Mała architektura sakralna Kaszub. Perspektywa antropologiczna / The Small Sacred Architecture of Kashubia. An Anthropological Perspective*, red. Katarzyna Marciniak, Gdańsk 2016, s. 85–96, 99–109.
200. *Eadem*, [Przedmowa] / [Preface], [w:] *Mała architektura sakralna Kaszub. Perspektywa antropologiczna / The Small Sacred Architecture of Kashubia. An Anthropological Perspective*, red. Katarzyna Marciniak, Gdańsk 2016, s. 9.
201. Aleksandra Paprot, *Co o Żuławach każdy wiedzieć powinien?*, „Teki Kociewskie”, 10 (2016), s. 46–60.
202. *Eadem*, *Etnologiczne badania terenowe wśród Ukraińców na Żuławach i Powiślu*, [w:] *Wielokulturowe Pomorze. Ukraińcy i ich dziedzictwo kulturowe na Żuławach i Powiślu*, red. Aleksandra Paprot, Katarzyna Linda-Grycza, Tarzycjusz Buliński, Gdańsk–Nowy Dwór Gdański 2016, s. 95–107.
203. *Eadem*, *Kreowanie tożsamości regionalnej oraz lokalnej na Ziemiach Zachodnich i Północnych (ze szczególnym uwzględnieniem Żuław i Powiśla) – relacja z badań „Etnografia. Praktyki. Teorie. Doświadczenia”*, 2016, 2, s. 265–269; http://www.etnografia.ug.edu.pl/?page_id=848
204. *Eadem*, *Lokalne samorządy a problem dziedzictwa kulturowego Żuław*, [w:] *Re wizje regionalne. Współczesne problemy dziedzictwa kulturowego*, red. Magdalena Sacha, Aleksandra Wierucka, Gdańsk 2016, s. 19–31.

205. Eadem, *Mechanizmy kreowania tożsamości na Żuławach i Powiślu. Pamięć społeczna a działania instytucjonalne*, [w:] *Pomiędzy pamięcią zbiorową a historią. Rekonstrukcje przeszłości w Europie Środkowo-Wschodniej*, red. Patrycja Bałdys, Iwona Jakimowicz-Ostrowska, Janetta Charuta-Kojkoł, Gdańsk 2016, s. 113–133.
206. Eadem, *Modne narracje o przeszłości. O polityce pamięci na Żuławach i Powiślu*, [w:] *Kulturowe konteksty pamięci Pomorzan. Materiały z XIII Konferencji Kaszubsko-Pomorskiej*, red. Cezary Obracht-Prondzyński, Słupsk–Gdańsk 2016, s. 204–217.
207. Eadem, *Spotkanie z potomkami mennonitów z Żuław i Powiśla. Wizyta rodziny Wiebe w Stogach*, „Prowincja”. Kwartalnik Społeczno-Kulturalny Dolnego Powiśla i Żuław, 2016, 4 (26), s. 70–74.
208. Eadem, *Swoi czy nadal obcy? Działania na rzecz promocji mennonitów w oczach współczesnych mieszkańców Żuław i Powiśla*, [w:] *Olędrzy osadnicy nad Wisły. Sąsiedzi bliscy i obcy*, red. Andrzej Pabian, Michał Targowski, Toruń 2016, s. 139–156.
209. Eadem, *Ukraińcy i ich dziedzictwo kulturowe na Żuławach i Powiślu*, „Prowincja”. Kwartalnik społeczno-kulturalny Dolnego Powiśla i Żuław, 2016, 3 (25), s. 81–85.
210. *Wielokulturowe Pomorze. Ukraińcy i ich dziedzictwo kulturowe na Żuławach i Powiślu*, red. Aleksandra Paprot, Katarzyna Linda-Grycza, Tarczycjusz Bułiński, Gdańsk–Nowy Dwór Gdański 2016, ss. 213.

2017

211. Aleksandra Paprot-Wielopolska, *Współczesne niematerialne dziedzictwo kulturowe Warmii – zachowane, odtwarzane czy wymyślane? Raport z badań terenowych w powiecie lidzbarskim*, [w:] *Warmio, quo vadis?*, red. Edyta Bugowska, Agnieszka Jarzębska, Elbląg 2017, s. 97–144.
212. Eadem, *Zastosowanie metod mieszanych we współczesnych badaniach na Ziemiach Zachodnich i Północnych – przykład Żuław i Powiśla*, „Opuscula Sociologica”, 2017, 2, s. 35–49.
213. Jacek Schmidt, *Obrazy społeczne a relacje interetniczne. Z badań wśród młodzieży miasta „podzielonego” – Zgorzelca i Görlitz*, [w:] *Kulturowe kody – etnologiczne klucze. Szkice dedykowane doktorowi Jackowi Bednarskiemu*,

red. Wojciech Dohnal, Waldemar Kuligowski, Jacek Schmidt, Poznań 2017, s. 73–87.

2018

214. Mariusz Filip, *A tribe after all? The problem of Slovincians' identity in an anthropological approach*, „Studia Slavica et Balcanica Petropolitana”, 2018, 2 (24), s. 145–168; <http://slavica-petropolitana.spbu.ru/images/2018-2-Filip.pdf>.
215. Aleksandra Paprot-Wielopolska, *Dziedzictwo kulturowe i tożsamość mieszkańców Powiśla po 1945 roku*, [w:] Władysław Łęga, *Ziemia malborska. Kultura ludowa*, oprac. i red. wydania współczesnego Aleksandra Paprot-Wielopolska, Krystian Zdziennicki, Gdynia 2018, s. 51–60.
216. *Eadem*, *Funkcjonowanie tradycyjnego rękodziela na Warmii – przykład haftu czepcowego Krystyny Tarnackiej z Lidzbarka Warmińskiego*, [w:] *Współczesna problematyka badań nad strojami ludowymi*, red. Anna Weronika Brzezińska, Aleksandra Paprot-Wielopolska, Mariola Tymochowicz, PTL. Atlas Polskich Strojów Ludowych t. 48, Wrocław 2018, s. 137–147.
217. *Eadem*, *Pamięć o 1945 roku na Żuławach w narracjach powojennych osadników – perspektywa antropologiczna*, [w:] *Żuławy 1945. Niedomknięte księgi*, red. Tomasz Gliniecki, Marcin Owsinski, Sztutowo 2018, s. 211–224.
218. *Eadem*, *Powiśle w opracowaniach polskich badaczy kultury tradycyjnej i regionalnej po 1945 roku*, [w:] Władysław Łęga, *Ziemia malborska. Kultura ludowa*, oprac. i red. wydania współczesnego Aleksandra Paprot-Wielopolska, Krystian Zdziennicki, Gdynia 2018, s. 39–49.
219. *Eadem*, *Powojenne mity i tradycje Ziem Zachodnich i Północnych a ich kontynuowanie i odtwarzanie w czasach współczesnych – przykład Żuław i Powiśla*, [w:] *Na swoim? U siebie? Wśród swoich? Pierwsze lata na Ziemiach Zachodnich i Północnych*, red. Katarzyna Bock-Matuszyk, Wojciech Kucharski, Piotr Zubowski, Wrocław 2018, s. 479–499.
220. *Eadem*, *Social and Institutional Construction of Regional Border in the Western and Northern Lands – on the Example of Żuławy and Powiśle*, „Politeja”, 2018, 15 (53), s. 304–334.
221. *Eadem*, *Żuławy i Powiśle. Kreowanie tożsamości lokalnych i regionalnych po 1989 roku*, Warszawa 2018, ss. 288.

222. Eadem, Krystian Zdziennicki, *Wstęp*, [w:] Władysław Łęga, *Ziemia malborska. Kultura ludowa*, oprac. i red. wydania współczesnego Aleksandra Paprot-Wielopolska, Krystian Zdziennicki, Gdynia 2018, Gdynia 2018, s. 11–14.

Prace magisterskie dotyczące Ziemi Zachodnich przygotowane w Katedrze Etnografii/Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM

1950

223. Agnieszka Pawłowska, *Gry i zabawy w północno-zachodniej części Ziemi Odzyskanych* (prom. prof. dr E. Frankowski).

1962

224. Hugona Ostrowska, *Przemiany kulturowe we wsi Kraśnik, pow. koszaliński w latach 1945–1961* (prom. prof. dr J. Burszta).
225. Edward Rabiega, *Adaptacja w zakresie kultury rolniczej mieszkańców miasteczka Kargowej na Ziemi Lubuskiej 1945–1961* (prom. prof. dr J. Burszta).

1967

226. Regina Drewek, *Kultura życia współczesnej rodziny wiejskiej na Ziemiach Zachodnich na przykładzie wsi Ołobok, woj. zielonogórskie* (prom. prof. dr J. Burszta).
227. Krystyna Inczyk, *Adaptacja osadników z Bukowiny na Ziemiach Zachodnich* (prom. prof. dr J. Burszta).
228. Zbigniew Kubiak, *Kultura czasu wolnego robotników w Nowej Soli* (prom. prof. dr J. Burszta).
229. Przemysław Niedźwiedziński, *Przeobrażenia społeczno-ekonomiczne i kulturalne wsi Przyczyna Górna pod Wschową* (prom. prof. dr J. Burszta).

1968

230. Jan Niedźwiecki, *Nowe tendencje w sposobach spędzania wolnego czasu w środowisku wiejskim na przykładzie wsi Młocice, pow. Miastko* (prom. prof. dr J. Burszta).

1978

231. Włodzimierz Karaczun, *Obrzędy i zwyczaje weselne we wsi Żelechowo w województwie szczecińskim* (prom. prof. dr J. Burszta).

1979

232. Przemysław Żakowski, *Krajobraz kulturalny i adaptacja osadników na Żuławach Gdańskich* (prom. prof. dr J. Burszta).

1981

233. Regina Lachowicz, *Współczesna obyczajowość mieszkańców wsi Czarnkowie koło Polczyna-Zdroju* (prom. prof. dr J. Burszta).

1982

234. Maria Gorbaczewska-Kuźniak, *Kształtowanie się więzi sąsiedzkiej wśród osadników w małym mieście na przykładzie Drezdenka* (prom. prof. dr J. Burszta).
235. Marek Rodowski, *Uczestnictwo w kulturze wybranych kategorii rodzin. Na przykładzie miasta Wschowy* (prom. prof. dr J. Burszta).

1983

236. Anna Hernacka, *Warsztat etnograficzny w badaniach problematyki Ziemi Zachodnich i Północnych* (prom. doc. dr hab. Z. Staszczak).

1984

237. Alina Mickiewicz, *Przesąd jako element ludowego poglądu na świat. Na podstawie badań we wsi Deszczno w woj. gorzowskim* (prom. prof. dr J. Burszta).
238. Joanna Skworz, *Tradycyjne elementy kultury ludowej w obrzędowości przesiedleńców z okolic Berezki Kartuskiej* (prom. doc. dr hab. B. Linette).

1985

239. Maria Witek, Witold Witek, *Tradycje regionalne w życiu mieszkańców Zdrójów, dzielnicy Szczecina* (prom. prof. dr J. Burszta).

1987

240. Grażyna Bajdan, *Wzory kulturowe zachowań młodzieży a starszego pokolenia mieszkańców wsi okolic Szczecina* (prom. prof. dr J. Burszta).
241. Teresa Stępniewska, *Kontynuacja tradycji w pożywieniu przesiedleńców z Nowogródczyzny i Wileńszczyzny mieszkających obecnie w okolicach Trzcianki* (prom. doc. dr hab. B. Linette).

1989

242. Dorota Głuszek, *Opowieści o początku. Wspomnienia osadników Ziemi Koszalińskiej* (prom. doc. dr hab. B. Linette).

1991

243. Beata Kurzyńska, *Różnice kulturowe między ludnością miejscową i napływową w wybranych wsiach gminy Gruta koło Grudziądza* (prom. doc. dr hab. B. Linette).

1994

244. Lidia Plajzer, *Dawni i obecni mieszkańcy Pyrzan w woj. gorzowskim. Odwiedziny Niemców i reakcje Polaków* (prom. prof. dr hab. Z. Jasiewicz).

1996

245. Piotr Andrusieczko, *Tożsamość i świadomość narodowa mniejszości ukraińskiej w Polsce na przykładzie wybranych wyróżników, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji w Koszalinie i na Pomorzu* (prom. dr hab. W. Łysiak).

1999

246. Ziemowit Niedźwiecki, *Nowy model społeczności lemkowski na Ziemiach Zachodnich i Północnych w realiach powojennej Polski* (prom. dr hab. Cz. Robotycki).

2000

247. Karolina Piskorz, *Współczesny obraz obrzędowości pogrzebowej na Pomorzu Środkowym i w okolicach Zakopanego* (prom. dr hab., prof. UAM A. Brencz).

2001

248. Monika Filipek, *Lemkowskie świętowanie* (prom. dr hab., prof. UAM A. Brencz).
249. Łukasz Hliwa, *Historyczne podłoże współczesnej tożsamości Łemków* (prom. prof. dr hab. M. Buchowski).

2003

250. Monika Stasiukiewicz, *Tradycyjny i współczesny obraz w obrzędowości weselnej w Walczu i okolicach* (prom. dr hab., prof. UAM A. Brencz).

2006

251. Karolina Górską, *Łemkowie na Ziemi Lubuskiej. Proces ożywiania etnicznego* (prom. dr hab., prof. UAM A. Brencz).

2007

252. Aleksandra Gumpert, *Boże Narodzenie dawniej i dziś w Wielkopolsce i na Pomorzu* (prom. dr hab., prof. UAM A. Brencz).

2008

253. Paula Drozdowska, *Tworzenie nowej społeczności w Barlinku* (prom. dr hab., prof. UAM A. Brencz).
254. Ewa Frąckiewicz, *Tożsamość kulturowa Ukraińców w Wałczu* (prom. prof. dr hab. Z. Jasiewicz).
255. Karolina Wojciechowska, *Odkrywane dziedzictwo. Współczesny regionalizm na Żuławach Wiślanych* (prom. dr hab., prof. UAM A. Brencz).

2009

256. Karolina Łęgowska, *Stosunek Polaków do niemieckiego dziedzictwa kultury materialnej pozostawionego na tzw. „ziemiach odzyskanych” na przykładzie Stargardu Szczecińskiego i wsi Grzędzice* (prom. prof. dr hab. A. Brencz).

2012

257. Kamila Matuszewska, *Oswajanie krajobrazu kulturowego a tożsamość lokalna mieszkańców Santoka* (prom. prof. dr hab. A. Brencz).

2013

258. Barbara Kowalik, *Elementy folkloru dziecięcego wśród mniejszości ukraińskiej z powiatu giżyckiego. Analiza z perspektywy czasopisma „Svitanok” oraz badań terenowych* (prom. prof. dr hab. A. Brencz).
259. Aleksandra Paprot, *Aktywność instytucji i społeczności lokalnych Żuław na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego (na przykładzie protestanckich cmentarzy)* (prom. dr hab., prof. UAM J. Schmidt).
260. Joanna Rososzko, *Pszczew. Historia-kultura-tożsamość* (prom. dr hab., prof. UAM G. Pełczyński).

Prace doktorskie dotyczące Ziem Zachodnich obronione w Katedrze Etnografii/Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM

1967

261. Adam Jasiewicz, *Kształtowanie się wiedzy o środowisku geograficznym u osadników-rolników na Ziemiach Zachodnich* (prom. prof. dr J. Burszta).

1969

262. Bogusław Linette, *Współczesny folklor wsi lubuskiej* (prom. prof. dr J. Burszta).

1976

263. Magdalena Rostworowska, *Reemigranci z Bukowiny Rumuńskiej na Dolnym Śląsku. Analiza procesów adaptacji i integracji w latach 1946–1973* (prom. prof. dr J. Burszta).

1979

264. Kazimiera Wołos, *Obrzędowość weselna na tle zmian modelu małżeństwa i rodziny na wsi koszalińskiej* (prom. prof. dr J. Burszta).
265. Kazimierz Pudło, *Łemkowie na Dolnym Śląsku 1967–1977. Studium etnograficzno-socjologiczne* (prom. prof. dr J. Burszta).

1980

266. Maria Pinińska, *Współczesna sztuka ludowa Pomorza Szczecińskiego. Procesy zmian* (prom. prof. dr J. Burszta).

1981

267. Andrzej Moniak, *Dwie społeczności wiejskie a tradycja kulturowa (z badań w województwie koszalińskim)* (prom. prof. dr J. Burszta).
268. Wojciech Sadowski, *Tradycyjna kultura regionu pochodzenia w życiu współczesnym. Osadnicy z Białorusi na wsi w Gorzowskim* (prom. prof. dr hab. Z. Jasiewicz).

1986

269. Eugeniusz Małyga, *Praca i style życia rodzin rolniczych. Na podstawie badań rolników indywidualnych w wybranych wsiach Pomorza Zachodniego* (prom. prof. dr J. Burszta).

1996

270. Jerzy Kuniewski, *Kowalstwo wiejskie Kaszub i Kociewia w XX w. Studium etnologiczno-historyczne o rzemiośle, ludziach i kulturze* (prom. prof. dr hab. Z. Jasiewicz).

2003

271. Magdalena Bonowska, *Śmierć, pogrzeb i życie pozagrobowe w wyobrażeniach mieszkańców Pomorza Zachodniego na przełomie XIX i XX wieku* (prom. dr hab. W. Łysiak).
272. Maciej Dudziak, *Mała ojczyzna w Euroregionie. Tożsamość kulturowa mieszkańców pogranicza polsko-niemieckiego (na przykładzie gminy Witnica)* (prom. dr hab., prof. UAM A. Brencz).

273. Magdalena Wojciechowska-Jarmuła, *Tworzenie się ukraińskiej społeczności lokalnej na Pomorzu. Asymilacja tożsamości (na przykładzie miasta Miastko w pow. bytowskim, woj. pomorskie)* (prom. prof. dr hab. A. Szyfer).

2004

274. Mirosław Pecuch, *Tożsamość kulturowa Łemków w zachodniej Polsce i zachodniej Ukrainie. Studium porównawcze* (prom. prof. dr hab. Z. Jasiewicz).

2007

275. Tomasz Siemiński, *Kulturowa kreacja otoczenia wizualnego na współczesnej wsi kaszubskiej* (prom. dr hab., prof. UW-M W. Łysiak).

2012

276. Mariusz Filip, *Od Kaszubów do Niemców. Trwanie i zmiana tożsamości Słowińców w perspektywie antropologicznej* (prom. dr hab., prof. UAM G. Pełczyński).

2018

277. Aleksandra Paprot-Wielopolska, *Kreowanie współczesnych tożsamości regionalnych oraz lokalnych na Żuławach i Powiślu* (prom. dr hab., prof. UAM J. Schmidt).

O AUTORACH

Zbigniew Jasiewicz – profesor-senior w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Badania w Polsce i w Azji Środkowej. Obecnie zajmuje się historią polskiej etnologii i kieruje grantem związanym z pracami nad edycją *Dzieł Wszystkich Oskara Kolberga*.

Irena Kabat – etnograf, główny specjalista w zakresie dokumentacji i informacji etnograficznej w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, sekretarz administracyjny Komitetu Nauk Etnologicznych PAN (1983-2020), członkini Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego